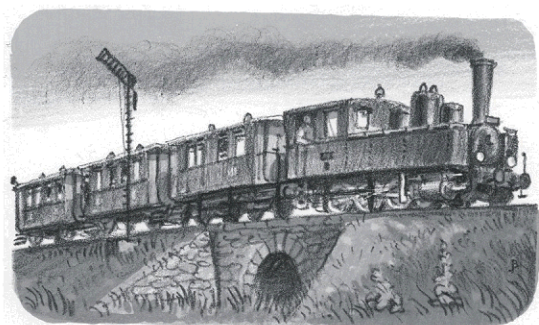


# PROGRAM MUZEA – ZÁŘÍ 2004

## SEZÓNÍ VÝSTAVY



Jiří Bouda 95  
repro s laskavým svolením autora

## ŠUMAVSKÉ LOKÁLKY

Výstava Stifterova pošumavského železničního spolku ve Vimperku o železnici na Šumavě dříve a dnes. Každý návštěvník obdrží upomínkovou jízdenku.

Výstava potrvá do 31. října 2004.

# OSTRO STŘELCI

VČERA a DNES

STŘELECKÉ TERČE UNIFORMY A VÝSTROJ ZBRANĚ

1554



2004

Výstava historických i současných střeleckých terčů, uniforem, zbraní a výstroje, střeleckých trofejí, fotografií a historických dokumentů ke 450. výročí vydání privilegia Viléma z Rožmberka městským střelcům v Českém Krumlově.

Výstava trvá do 21. listopadu 2004.

## NOVÁ DLOUHODOBÁ VÝSTAVA



Národní parky USA – Fotografie Petra Větrovského.

Výstava potrvá od 3. září 2004 do 16. ledna 2005. Výstavní sál – 1. poschodí.

## DLOUHODOBÉ VÝSTAVY

### *Piju, piješ, pijeme ...*

Výstava ze sbírkového fondu muzea – podsbírky uměleckého průmyslu a uměleckého řemesla.

Hrnky, konvice, džbány, poháry, korbele, karafy, servisy na kávu, čaj a horkou čokoládu ze skla, porcelánu, keramiky, cínu, mědi, ...

Výstava potrvá do 16. ledna 2005.

### *Obnovená krása*

Výběr restaurovaných obrazů a plastik z muzejní sbírky výtvarného umění, doplněný o ukázky dokumentace restaurátorských postupů.

### *Dívčí Kámen – přírodní rezervace a dějiny osídlení*

Výstava ze sbírek RM v Č. Krumlově, JčM v Č. Budějovicích, NPÚ – zámku Hluboká n. Vlt. a dokumentace Správy CHKO Blanský les.

## STÁLÁ EXPOZICE

### *Historický obraz Českokrumlovska od pravěku do konce 19. století*

Archeologie – historie – řemesla – umění – národopis – spolky atd.

Unikátní keramický model Českého Krumlova 1 : 200, barokní „jezuitská“ lékárna, nově restaurované historické zbraně a zbroj a další zajímavé exponáty.

**Otevírací doba muzejní expozice a výstav v září 2004:**

**denně 10.<sup>00</sup> - 17.<sup>00</sup> hodin**

**Poslední prohlídky expozice: 16.<sup>15</sup> hodin, výstav: 16.<sup>30</sup> hodin.**

# MIMOŘÁDNÁ NABÍDKA

## SOBOTA 11. ZÁŘÍ – DEN S HANDICAPEM

Pro handicapované návštěvníky a jejich doprovod je vstup volný.  
Ostatní návštěvníci budou platit mimořádně snížené vstupné:  
dospělí Kč 20,-, děti Kč 10,-.



## SOBOTA 18. A NEDĚLE 19. ZÁŘÍ – DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ

*EUROPEAN HERITAGE DAYS*

Všichni návštěvníci platí zvláštní snížené vstupné: dospělí Kč 20,-, děti Kč 10,-.



## SOBOTA 28. ZÁŘÍ – SVATOVÁCLAVSKÁ NOC V MUZEU

Prohlídky začínají ve 20.<sup>00</sup> hodin a končí ve 24.<sup>00</sup> hodin.  
Poslední prohlídky začínají ve 23.<sup>15</sup> hodin.



## PROGRAM V POBOČCE – PAMÁTNÍK A. STIFTERA V HORNÍ PLANÉ – ZÁŘÍ 2004

### SEZÓNÍ VÝSTAVY

*Šumava na fotografiích Adalberta Stiftera (Salzburg, Rakousko – Dojmy z Horní Plané a okolí z let 2001 - 2003*

Adalbert Stifter, jmenovec a potomek rodu „básníka Šumavy“, narozený v roce 1950 ve Frankfurtu nad Mohanem, příležitostný fotograf žijící v Salzburku.

Výstava potrvá do října 2004.

### NOVÁ VÝSTAVKA

*Stifterův park v Horní Plané*

Připravil Spolek pro obnovu a rozvoj Stifterova parku v H. Plané ve spolupráci s Regionálním muzeem v Č. Krumlově.

Výstavka potrvá do konce října a bude reprizována v roce 2005.

*Vitkův Hrádek – symbol vzájemnosti*

*Most mezi lidmi – Zvonková / Glöckelberg*

### STÁLÁ EXPOZICE

*Adalbert Stifter a rodný kraj*

Dvoujazyčná memoriální expozice připomíná osobnost Adalberta Stiftera (\* 1805 v Horní Plané + 1868 v Linci) ve vztahu k rodnému místu a Šumavě.

**Otevírací doba pobočky – Památníku A. Stiftera v Horní Plané v září 2004:**

úterý - neděle vč. svátků 10.<sup>00</sup> - 12.<sup>30</sup> / 13.<sup>30</sup> - 18.<sup>00</sup> hodin

zavírací den: pondělí

# MIMOŘÁDNÁ NABÍDKA

## DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ

V sobotu 18. a v neděli 19. září 2004 bude Památník Adalberta Stiftera přístupný veřejnosti za zvláštní snížené vstupné: dospělí Kč 20,-, děti Kč 10,-.

**Změny programu a termínů jsou vyhrazeny!**

**Na Vaši návštěvu se těší  
pracovníci muzea!**



## K NOVÉ VÝSTAVĚ

## NÁRODNÍ PARKY USA

## FOTOGRAFIE PETRA VĚTROVSKÉHO

\* Od 3. září 2004 patří výstavní sál v prvním poschodí Regionálního muzea v Českém Krumlově výstavě fotografií PhDr. Petra Větrovského z Prahy.

Vystavené snímky pořídil na cestách po USA v posledních letech. Zážitky z těchto cest jsou publikovány na internetové adrese [www.pvfoto.zde.cz](http://www.pvfoto.zde.cz). Mimo jiné se zde dočteme i zmínku o vzniku některých fotografií z textu MUDr. Milana Brychty:

*„Death Valley ... Cesta do Mrtvého údolí proběhla poklidně ... Teplota v našem okolí neustále stoupala. Většina z nás se příliš daleko do pouště neodvážila. Jen fotografický šílenec Petr nedbal na nebezpečí a v zájmu kvalitní a jedinečné fotografie se vrhl do pouště, až nám takřka zmizel z dohledu“.*

Petr Větrovský fotografoval např. v národních parcích Yosemite, Death Valley, Grand Canyon, Arches, Bryce Canyon, Zion, Rocky Mountains, Grand Teton, Yellowstone, Tonto National Forest, národní monument Organ Pipe Cactus, Sagnaro, atd.

Výstava Národní parky USA potrvá do 16. ledna 2005.



# SLUŽBY MUZEA

## **Badatelské návštěvy a odborné konzultace**

zajišťují odborní pracovníci po předchozí domluvě na tel. č. 380 711 674:

Archeologie – Mgr. Petra Effenberková  
Historie, spolupráce se školami, fotodokumentace města,  
audiovizuální dokumentace – Mgr. Martin Jakab  
Nejnovější dějiny – Mgr. Petr Jelínek  
Národopis, řemesla – Mgr. Alice Glaserová  
Umění, umělecká řemesla, umělecký průmysl, historie – Mgr. Ivan Slavík

Pro zpřístupnění sbírkových předmětů a dalších dokumentů platí badatelský řád,  
který se vztahuje i na knihovní fond muzea.

Zpřístupnění sbírkových předmětů a dalších dokumentů  
k badatelským a studijním účelům je bezplatné.

Návazné služby – vypracování nebo využití již zpracovaného odborného posudku,  
expertizy nebo rešerše, pořízení kopií, souhlas s reprodukcí a podobně – jsou účtovány  
podle aktuálního ceníku muzea. Platby se provádějí vždy bezodkladně v hotovosti.

## **Požadavky a objednávky archeologických dohledů a záchranných archeologických výzkumů**

dojednávajte přímo s archeoložkou muzea Mgr. Petrou Effenberkovou.  
Služby archeologického pracoviště jsou poskytovány v souladu se zákonem  
o památkové péči. Placené služby jsou účtovány podle aktuálního ceníku muzea.

## **Muzejní knihovna**

umožňuje pouze prezenční studium.  
Služby zajišťuje knihovník – Mgr. Ivan Slavík

\*\*\*

Další služby jsou poskytovány po předchozí domluvě na tel. č. 380 738 473:

## **Detašovaná badatelna s příruční knihovnou**

v pobočce – Památníku Adalberta Stiftera  
v Horní Plané poskytuje dílčí služby zájemcům o život a dílo A. Stiftera v návaznosti na  
obsah stálé memoriální expozice.

Služby zajišťuje kustodka pobočky – Lenka Hůlková.

\*\*\*

## **Zájemci o pronájem sálu muzea**

se mohou obracet na pokladníky muzea, tel. č. 380 711 674.

Sál je do října zadán pro výstavu,  
proto přijímáme objednávky až na termíny v období listopad 2004 – duben 2005.  
Po předběžné domluvě termínu požadujeme závaznou písemnou objednávku.  
Ceník pronájmu a návazných služeb je k dispozici v pokladně muzea.

## **Kopírovací služby**

poskytujeme pouze badatelům a pro veřejnost je neprovádíme!

# VÝSTAVA „KRÁSY A TAJEMSTVÍ ČR“ V JIHOČESKÉM MUZEU FINIŠUJE

## „Krásná tajuplnost barokní apatyky“

Do konce trvání výstavy „Krásy a tajemství ČR“ v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, tedy do 12. září 2004, je v doprovodném výstavním programu „*Perly z jihočeských sbírek*“ vystavena ukázka z vybavení českokrumlovské jezuitské barokní lékárny ze 17. až 18. století – malované zásuvky, lékárenské dózy a zásobnice, lékárenské nádobí.

Jedná se o předměty ze sbírky Regionálního muzea v Českém Krumlově.



## BAROKNÍ JEZUITSKÁ LÉKÁRNA

Vyhledávání léčivých látek a poskytování hojivých prostředků nemocným je snad stejně staré jako lidstvo samo, vždyť lékárenství velice úzce souviselo s vývojem a rozvojem přírodních věd a poznáváním okolního světa. Nejstarší lékárny v Čechách jsou zmiňovány již ve 14. století a **první písemná zmínka o lékárníkovi** v Českém Krumlově pochází z **roku 1568**.

Každá lékárna v minulosti sestávala minimálně ze dvou místností - **oficíny**, která sloužila k prodeji medikamentů, a z **přípravné laboratoře** s velkým množstvím dřevěných, cínových, měděných, hliněných, porcelánových a skleněných nádob i velkých hmoždířů, ve kterých se drtily suroviny potřebné k výrobě léků. Lékárny se vždy, v porovnání s kupeckými krámkami, vyznačovaly mimořádnou čistotou a uspořádaností **regálů** s rozličnými nádobami, konvicemi, džbánky, kotlíky, naběračkami, odměrkami, porcelánovými i dřevěnými dózami, papírovými a dřevěnými krabicemi, které stály na bohatě řezbovaných a zlacených policích. V centru lékárny vždy býval dlouhý **prodejní pult (tára)** s lékárenskými váhami a hmoždíři. U pultu stávaly pytle s léčivými bylinami a kořením. Ve velkém množství přehledných zásuvek a přihrádek se uchovávaly další suroviny - koření, semínka, sušené ovoce a květy, barviva, kadidlo, vosk, med, mandle, perník, kůry stromů, kosti, tuky, sádlo i jedy. Přímo v lékárně a přilehlé laboratoři apatykář vyráběl rozličné směsi, masti, oleje, tinktury a mazání. Kromě tohoto klasického lékárenského sortimentu apatykáři produkovali celou řadu dalších výrobků spíše luxusní povahy - cukrovinky, oplatky, zavařeniny, marcipán, barvy, výrobky z vosku, svíčky, balzámy, jedy, mýdla, parfémy či likéry.

Lékárny ve městech nejčastěji zřizovala vrchnost, městské úřady či církevní instituce, čímž se apatykáři vyhlí cechovnímu zřízení a díky značné odpovědnosti a potřebnosti nezřídka užívali privilegovaného postavení mezi váženými měšťany. Také v Českém Krumlově působily tři lékárny - **městská, zámecká a jezuitská**.

První zmínka o lékárníkovi ve městě Český Krumlov pochází z roku 1568, kdy apatykář Hans Gunstätter zakoupil dům v Radniční ulici. Od roku 1620 se nacházela lékárna v **zadním traktu budovy radnice**, kterou užívali po roce 1637 i následovníci lékárníka Gunstättera Kristián Xaver Hable a Basilius Frank. Roku 1720 byla Frankovi odebrána lékárenská licence, neboť od roku 1710 protiprávně provozoval také lékařskou praxi, na kterou neměl patřičného vzdělání, a městská lékárna tak zůstala po čtyři roky uzavřena. 22. března 1724 koupil lékárnu od města za 250 zlatých rýnských Franz Alois Magg, ale ten po čtyřech letech odešel z města, neboť “zde nemůže být živ, protože v Krumlově nechťejí lidé stonat”. V letech 1728 -1729 několikrát kníže Adam František ze Schwarzenberku navrhoval, aby město svou lékárnu uzavřelo, protože zde působila i **zámecká lékárna** v domě **na Latránu** (č. p. 66).



Schwarzenberská vrchnost pak přenesla zařízení městské lékárny do zámecké, podobně jako i zařízení o něco později zrušené jezuitské lékárny.

V době kolem roku 1720 se městská lékárna přestěhovala z radnice do **domu u náměstí (Panská č. p. 22)**, o čemž svědčí i malířská výzdoba s postavami Aisklépia a Hygie či orlicí s nápisem OFICINA SANITATIS v přízemí domu, kde se lékárenská officína nacházela. V roce 1851 se městská lékárna přestěhovala do **domu na náměstí (č. p. 16)**, kde s většími či menšími přestávkami poskytuje své služby nemocným dodnes.

Existence jezuitské lékárny je ve městě spjata s činností jezuitského řádu, neboť se původně nacházela v komplexu budov **jezuitské koleje** v Horní ulici (č. p. 154), kterou dal v letech 1586 - 1588 postavit Vilém z Rožmberka podle plánů italského stavitele Baldassara Maggiho z Arogna. První dochovaná písemná zpráva o jezuitské lékárně pochází **z roku 1640**, a proto lze její činnost předpokládat již po roce 1600, neboť přesný rok jejího vzniku není zcela jistý. Po zrušení jezuitského řádu **v roce 1773** byl celý soubor lékárny **odkoupen Schwarzenberky** za 3000 zlatých a přenesen na českokrumlovský zámek, i když ji chtěla také získat městská rada coby městskou lékárnou. Jelikož o služby této lékárny na zámku nebyl mezi obyvateli města přílišný zájem, bylo její zařízení přestěhováno do tzv. Románské komory, kde se tehdy nacházela sbírka pozoruhodných památek a kuriozit. Do fondu českokrumlovského muzea se dostalo zařízení barokní lékárny v roce 1952 jako ojediněle dochovaný soubor.



**Barokní „apatyka“ ve stálé muzejní expozici.**

**Foto: ing. L. Pouzar**

Základem jezuitské lékárny je **zařízení barokní officíny**, které je tvořeno bohatě vyřezávanými, malovanými a zlacenými rohovými regály ze smrkového a borového dřeva s policemi a 70 zásuvkami s barokními krajinami a latinskými nápisy (signaturami). Barokní lékárna má také výraznou malířskou a řezbářskou výzdobu, neboť nad regály jsou dva oválné **obrazy světců** - sv. Jana Nepomuckého a sv. Pantaleona v bohatě řezbovaných a zlacených rámech či centrálně umístěná **plastika Panny Marie** nebo **vývěsní štít**, který je připisován jihočeskému **malíři Františku Jakubu Prokyšovi**. Základní vybavení lékárny tvoří na dvě stě drobnějších exponátů - hmoždířů, kotlíků, naběraček, dřevěných krabic či skleněných, dřevěných, kameninových a porcelánových dóz, láhví a stojatek, které pochází ze 17. - 19. století. Pozoruhodným předmětem je železná **“oplatnice”**, která sloužila k výrobě kulatých oplátek.

Celý soubor barokní lékárny byl nákladně **restaurován** v 70. letech 20. století a dnes je součástí stálé expozice Regionálního muzea v Českém Krumlově, kde patří mezi právem obdivované sbírkové předměty, neboť se jedná o ojediněle dochovaný lékárenský soubor barokní officíny, a takových u nás není mnoho.

Mgr. Martin Jakab

# OSOBNOST ČESKÉHO KRUMLOVA

## JUDr. VLADIMÍR ŠMIROUS

### (\*1894 v Č. Krumlově, +1969 v Č. Krumlově)

**Motivací této vzpomínky je dvojitý výročí:**

**110 let od narození a 35 let od úmrtí čestného občana města, českokrumlovského advokáta a představitele české menšiny v 1. polovině 20. století.**

#### **Vzpomínky knihovnice na JUDr. Vladimíra Šmirouse**

(Z textu Mgr. Věry Pazderkové)

Autorka přišla do Českého Krumlova v roce 1951. Nejprve tři roky objížděla nejzapadlejší osady v pohraničí s Pojízdou knihovnou (bibliobusem) a poté se stala ředitelkou okresní knihovny. Zde se také poprvé setkala s dr. Šmirousem.

*„Dr. Vladimír Šmirous, narozený 1894 byl vysoký, sportovně štíhlý, a vysokým čelem a bílými, vlnitými vlasy. Hned při prvním pohledu byly nápadné jeho tmavé, živé oči, kterými každého jakoby prozkoumal a hodnotil. Knihovnu navštěvoval se svou paní, roztomilou, bělovlasou stařenkou. Už na první pohled bylo zřejmé, že tito dva žijí svorně, mají řadu společných zájmů a že se jejich prostřednictvím umí radovat ze života. Postupně jsem se o nich dovídala, že milují hudbu, paní od mládí zpívala v Daliboru, on hrál ve smyčcovém orchestru na housle až do konce života. Spolu denně chodili na pěší vycházky a to svižnou chůzí. Dr. Šmirous r. 1920 založil v Č. Krumlově odbor Klubu čs. turistů, jehož se stal předsedou a nadšeným značkařem. V této organizaci se sešli všichni, kteří budovali již od 2. pol. 19. století český spolkový život a v ČSR měli konečně možnost rozvíjet svou činnost.*

*Brzy jsem si povšimla, s jakým zájmem v knihovně Dr. Šmirous sledoval všechna technická zařízení, která jsem postupně zaváděla. Jakmile zjistil, že balení knih do průhledné folie musíme provádět my, knihovnice, nabídl se, že by nám balil a opravoval knihy sám. Moje upozornění, že okres nemá možnost tuto práci platit, odmítl s tím, že o to mu nejde a začal v knihovně „brigádničit“. Ač celý život advokátem (převzal otcovu kancelář po jeho smrti r. 1927), počínal si neobyčejně zručně a každý technický problém vyřešil i vlastním „zlepšováčkem“. Skoro by se nechalo říci, že se radoval, když bylo co opravovat a zlepšovat. S mnoha nápady přišel sám.*

*Při práci v půjčovně jsme si moc povídat nemohli, ale chodili jsme společně na obědy, později i na koncerty a do divadla. Zvykla jsem si s nimi trávit stále více času a trochu mi jejich společnost nahrazovala rodiče, které jsem měla daleko. Jakmile viděli můj zájem o historii města a život české menšiny, a důvody, které mne přinutily vyměnit velkoměsto za pohraničí, dozvídala jsem se od nich o spolkovém životě české menšiny, v němž rodina Šmirousů hrála nemalou roli. Vždyť jeho otec JUDr. Josef Šmirous přišel do Českého Krumlova r. 1892 ze stejného důvodu jako já a svůj slib, pomáhat rozvoji vzdělanosti a ekonomické nezávislosti české menšiny důsledně plnil. Ihned se stal členem všech českých vlasteneckých spolků, byl také prvním českým členem obecního zastupitelstva. Spolu se svou manželkou Karlou, nadanou malířkou, začkou Amálie Mánesové, se stali vedle MUDr. Kulicha hlavními mecenáši české chudiny, ať už v Červeném kříži, Matici školské či Řemeslnické jednotě.*

*Na rodinné prostředí vzpomínal Vladimír vždy s láskou. Tak, jak se jeho oba rodiče věnovali veřejnému životu a to nejen organizačně, ale i pravidelnými dary, tak své životní krédo vštípl i svým dětem. Synové Karel i Vladimír směli cestovat po Evropě na kole, ale dříve, než dostali otcovo svolení, museli předložit podrobně vypracovaný program cesty, předem se seznámit se vším, co chtějí poznat a vůbec se důkladně připravit. Pak teprve otec vytáhl peněženku – ale přispěl do rozpočtu vždy jen částí, na zbytek si museli studenti vydělat cestou vlastní prací. Ač z bohaté rodiny, museli poznat, jak chutná těžká práce a naučit se spoléhat na svoje síly.*



*Měla jsem to štěstí, že jsem poznala oba. Myslím, že právě tyto výchovné metody rodičů zformovaly nejlépe jejich povahu. Starší Karel se stal uznávaným vědcem, autorem řady patentů v oblasti barevné fotografie a spolupracovníkem bratří Lumi 'erových.*

*Mladší Vladimír, ač toužil po studiu techniky, nebo alespoň matematiky, ustoupil a na otcovo přání převzal r. 1927 jeho advokátní kancelář. Svůj vztah k technice si vynahrazoval alespoň v důchodu vymyšlením různých matematických hlavolamů a manuální zručností v knihovně ve funkci „údržbáře“ a kutila.*

*Dnešní čtenáři ani netuší, kolik tisíc knih pro ně zabalil do folie a jakou měl radost z každé opravené knihy, která se pod prsty čtenářů rozešla. Neváhal ani gumovat čtenářské poznámky, nebo skvrny, jen aby kniha mohla sloužit dál. Jen měl rád, když mu k tomu mohla tiše hrát klasická hudba.*

*Dnes už jen archivní zápisy 14 českých spolků dosvědčují, že byl po vzoru své rodiny jejich členem a podporovatelem. R. 1927 na počest svého zesnulého otce zřizuje nadaci na pomoc nemajetným českým dětem částkou Kč 5.500,-, kterou každý rok v úmrtí den zvyšuje. Tak jako jeho rodiče, i on je ve výboru mnohých spolků a jako advokát hájí zájmy svých českých klientů.*

*Od dětství se spolu s bratrem i sestrami zúčastňoval akcí Čtenářské besedy a Sokola, pro které organizoval výlety do přírody. R. 1920 je iniciátorem založení místního odboru Klubu českých turistů a stává se jeho prvním předsedou. Pro členství získává i řadu dalších členů a s nimi vydává prvního českého turistického průvodce po Českokrumlovsku a okolí. Vedle Hynka Grosse, Rudolfa Mařika je spoluautorem textu. Na str. 34-48 podrobně uvádí soupis značených cest naší části Šumavy, za nichž většinu vytýčil a vyznačil právě on.*

*Těžce ho zasáhly události po Mnichovském diktátu, kdy musel se ženou a dvěma dcerami utéci narychlo z obsazeného města. Uchýlili se nejprve k ženině sestře do Vodňan, později si zřídil advokátní kancelář ve Vlachově Březi.*

*Domů se vrátili až po válce, do rodného domu v Radniční 101 (dnes hotel Dvořák), kde pokračoval v advokátní praxi spolu s mladým kolegou JUDr. Jindřichem a jeho ženou Majkou. Pokračuje v činnosti v Daliboru, sportovní aktivity ponechává již mladším, a spokojí se jen každodenními procházkami s manželkou. Dlouho ale bez práce nevydrží. Není mu zatěžko natírat ploty pro Domovní správu a s elánem pracuje v Okresní knihovně jako balič knih a údržbář. O peníze mu nikdy nešlo, hlavně chtěl pomáhat. Velmi ho zasáhly události vpádu vojsk Varšavské smlouvy v r. 1968 a myslím, že právě od té doby se zhoršil jeho zdravotní stav. S chutí ještě pomáhal s organizací „Knihovnického týdne“ r. 1968, ale dalšího se již nedožil.*

*Štěstím je, že nevyléčitelná nemoc ho dlouho netrápila. Umírá v přítomnosti své milované Růženky v nemocnici v Č. Krumlově, které se v posledních dnech od něj vůbec nevzdalovala.*

*Dodnes vzpomínám s vděčností na chvíle přátelství, které mi oba, přes rozdíl věku, věnovali. Při údržbářských pracích vypadal jako každý jiný dělník – ale dovedl i tu vykonat s noblesou, poctivě a přesně. Odkaz, který zdědil po svých rodičích – sloužit věrně a usilovně svému národu, bez ohledu na odměnu, věnovat všechny síly a vědomosti v jeho prospěch, pracovat vždy nezištně a poctivě – to on dodržoval po celý život.*

*Tak jsem ho znala i já a tak zůstane jeho památka i v paměti nejen mé, ale všech, kteří ho znali. “*

*Věra Pazderková, bývalá ředitelka Okr. lid. knihovny Č. Krumlov*

Krátce po smrti dr. Šmirouse vyšel v okresních novinách nekrolog, který napsal českokrumlovský archivář a historik Jiří Zálaha.

*„Ve věku 75 let zemřel čestný občan města a emeritní advokát JUDr. Vladimír Šmirous. Není tomu tak dávno, co byla hodnocena jeho celoživotní práce pro milované město a jeho obyvatele...S dr. Šmirousem odešla opět jedna z výrazných postav města Č. Krumlova... Zůstane však na něho světlá vzpomínka, jako na dobrého, obětavého člověka a dobrého přítele, na kterého nelze zapomenout.*

*(Jiskra č. 31, 7.8.1969)*

# K NOVÉ VÝSTAVCE V PAMÁTNÍKU A. STIFTERA STIFTERŮV PARK V HORNÍ PLANÉ

☞ V předvečer 120. výročí prvního zpřístupnění Stifterova parku v Horní Plané se na dvorku Stifterova rodného domu sešli členové Spolku pro obnovu a rozvoj Stifterova parku a další hosté, aby se zúčastnili otevření malé dokumentační výstavy o historii, současnosti a vizi této lokality.

Dvě desítky panelů obsahují překvapivé množství dokumentačního materiálu z 19. až 21. století. Obsahové přípravy se úspěšně zhostila paní Lenka Hůlková, předsedkyně Spolku pro obnovu a rozvoj Stifterova parku a kustodka Památníku A. Stiftera v Horní Plané. Výtvarné řešení a realizace je dílem paní Lenky Kohoutkové, výtvarnice našeho muzea. Současné fotografie poskytli hornoplánští autoři Jan Štětina, Viktor Pondělík, Michal Sarauer, Bohuslav Králíček a Vladimíra Štěpánková. Historické dokumenty pocházejí z fondů Státní okresního archivu v Českém Krumlově, Regionálního muzea v Českém Krumlově, zápůjček a darů ze soukromých rodinných archivů a dalších zdrojů. Východiskem pro prezentaci současného úsilí o obnovu parku se stal odborný projekt ing. Radovana Hájka.

Výstavka připomíná, že park založili místní obyvatelé pro sebe a další generace s úctou ke svému rodákovi Adalbertu Stifterovi. Je tudíž nutné věnovat mu náležitou péči a zachovat jej i následujícím generacím.

## Z HISTORIE STIFTEROVA PARKU

Park Adalberta Stiftera se rozkládá v severní části území města Horní Planá v areálu poutního místa Dobrá Voda na Studničním a Křížovém vrchu. Součástí parku je i bývalý tzv. muzejní park, který navazoval na objekt někdejšího Šumavského muzea. Oba tyto parky měly odlišnou náplň a vznikaly s odlišným záměrem. Stifterův park byl veřejnou plochou majetkově dodnes náležející městu, muzejní park byl původně soukromým parkem, patřícím k budově muzea.

Dnes jsou obě tyto části majetkem města a vizuálně i provozně jsou propojeny.

Lokalita je několikrát zmíněna v literární tvorbě Adalberta Stiftera, např. v povídce Popsaná jedlička:

*„Uprostřed údolí je městečko Horní Planá, obklopené lukami a poli, v nevelké vzdálenosti od něho výhled na vody Vltavy a dále je roztroušeno několik vesnic. Údolí samo zase není rovné, nýbrž zdvihají se v něm větší a menší kopce. Nejvýznamnější z nich je Křížový vrch, jenž se zvedá hned za Horní Planou, je zbaven lesa, jímž býval kdysi pokryt, a své jméno má od krvavě červeného kříže, jenž stojí na vrcholu. Odtud lze přehlednout celé údolí. Stojíme-li vedle červeného kříže, máme pod sebou šedivé střechy Horní Plané, pak její pole a louky, potom lesknoucího se hada Vltavy a dále vesnice o nichž jsme se shora zmínili. Jinak není z Křížového vrchu vidět nic, neboť kolem dokola uzavírají pohled modravé, potemnělé pásy Černého lesa. Jen tam, kde je pás nejužší, lze občas spatřit i něco jiného. Když některého jitra před deštěm je vzduch tak čirý, že věci jsou viditelné ve své prosté přirozenosti a nikoli v barevném oparu, spatříme někdy na jihovýchodě nad nejužším pruhem lesa Alpy, které se vznášejí v takové dálce a jsou tak neskutečné, že vypadají jako namodralé, znehybnělé mraky... Křížový vrch není však pozoruhodný pouze svou vyhlídkou, nýbrž jsou na něm i jiné věci pro obyvatele Horní Plané významné a zajímavé.“*

Myšlenka založení parku Adalberta Stiftera pochází z roku 1880 od „stolní společnosti u Kurschmieda“ (hostinec v čp.27). K realizaci této myšlenky byl v Horní Plané založen „parkový výbor“. Pozemky, které připadaly v úvahu, byly občany bezplatně předány parkovému výboru a ten je předal městu. Jako obecní majetek pak byly zapsány do pozemkové knihy. Neúnavnými sbírkami v Horní Plané i u hornoplánských rodáků bydlících mimo Horní Planou byly shromážděny významné částky. Založení parku podporovala také místní spořitelna.

V hornoplánské kronice je o slavnostním otevření parku zápis:

„ Dne 24.srpna 1884, jednoho krásného dne, byl otevřen Stifterův park. Třepetající se praporky označovaly vchod. Nacházelo se zde velké množství lidí z blízka i dále, mezi nimi hasiči ze Želnavy a Jablonce, deputace pěveckých spolků z Krumlova, Volar a Chvalšín a všechny místní spolky. Před slavnostním průvodem pochodovala hornická kapela z Černé. Nahoře byl potom koncert, slavnostní řeč přednesl starosta Josef Seidl, zdejší tělovýchovný spolek předvedl ukázkové cvičení. “

Před založením parku tvořily Studniční a Křížový vrch pustý kamenitý terén, pastvina porostlá křovinami a několik polí. Vzrostlé aleje existovaly již od postavení dobrovodské kaple. Nejprve byl proveden úklid, kameny byly odstraněny, během několika let byly vysázeny stovky stromů a keřů a založeny vycházkové cesty a pěšiny. Zakladatelé parku museli dobře znát místní terén a oplývat citem pro krajinu. Vytvoření parku s místy, kterými chodil Adalbert Stifter, měl je rád a která maloval a o nichž psal, byla veliká pocta složená obyvateli Horní Plané slavnému rodákovi. Vznikl tak park, na který byli místní lidé hrdí a který stále stoupal v jejich oblíbě.

Vzniklý park vhodně využil lipové aleje z doby postavení dobrovodské kaple a začlenil je do své kompozice jako hlavní osu. Všechna zajímavá místa parku byla propojena sítí ladně zvlněných cest a pěšin. Cesty procházely přes všechny významné body parku – Stifterův pomník, dobrovodskou kapli, studánky, skalní útvar Selka s mlékem, vyhlídková místa u „*paraplíček*“ východně od kaple, vyhlídkové místo na Srdce Vltavy, památeční kříž na Křížovém vrchu, skalní útvar Dračí díra, „*kapličkovitý domeček*“ (Klause) u aleje pod kaplí, pomník císaře Josefa II. i „*cvičební stezku*“.

Hlavní cesty byly štetované, na mnoha místech podpořené či vymezené pečlivě vyskládanými kamennými zídkami. Kompozičními prvky v parku byly (a jsou) kromě vegetačních prvků (stromy, keře, byliny) četné kamenné výchozy a kameny – ponechány volně v terénu, nebo uměle seskupeny do mohyl nebo zídek. Na vhodných místech byly z větších balvanů vytvořeny kamenné lavičky. Významným kompozičním prvkem byl a je i systém schodišť. Nejdůležitějším kompozičním prvkem však bylo pohledové propojení s krajinou. Svůj význam měly i volné plochy. Park byl v podstatě založen na „zelené louce“. Bylinné podrosty tak měly úplně jiný charakter, přetrvávaly zde druhy lučních květin a bylin. Části parku na sever od kaple byly více méně lesními porosty. Spolu s poznámkou v kronice města H. Planá „*park byl založen vhodně pro naši lesnatou krajinu*“ se pravděpodobně myslela převaha listnáčů v parku, umístěném v krajině spíše s jehličnatými lesy.

Stifterův park je dnes spojen s bývalým muzejním parkem, který byl původně soukromou zahradou paní Elizy Jechl. Zahrada byla založena přibližně ve stejné době jako vlastní Stifterův park. O paní Jechl, „*vznešené dámě se smyslem pro umění*“, se tradovalo, že si rostlinný materiál pro svou zahradu přivážela z cest po cizích krajích. Od roku 1922 získal dům paní Jechl, pravděpodobně i s parkem, Spolek Šumavského muzea. Park měl být součástí muzea a pravděpodobně měl sloužit i jako muzeum v přírodě.

Základní dispozice Stifterova parku zůstala „v podstatě“ dodnes zachována. Ve 2. pol. 20. stol. bylo na západní straně parku vybudováno fotbalové hřiště, čímž utrpělo především pohledové vnímání horizontu Šumavy a změnila se terénní modelace v tomto místě. Směrem na východ od Stifterova pomníku bylo vybudováno letní kino. Lipenské přehrada navždy pohřbila významný vizuální bod – meandrovité „*Srdce Vltavy, umístěné uprostřed pastvin*“. Rozlitím a zvýšením hladiny přehrady se celkově „zploštilo“ vnímání celého říčního údolí, obrovská vodní hmota navíc pozměnila místní mezoklima. Na severním a severozápadním okraji parku postupně vzniklo mnoho rekreačních chat. Od roku 1973 vede parkem naučná Stifterova stezka, značený vycházkový okruh Horní Planou a okolím, s vyhlídkovými místy a místy spojenými s literárním dílem A. Stiftera.

V průběhu 2. pol. 20.stol. se však o park nikdo systematicky nestaral (s výjimkou několika akcí v 70. a 80. letech), volné i ostatní plochy postupně zarostly nálety jak v podrostu, tak ve stromovém patře. Původní solitéry i skupiny stromů ztratily svůj habitus a staly se náchylnými k chorobám a vývratům. Vycházkové cesty z větší části postupně zarostly a zanikly. Tvar parku se díky náletům rozmělnil, zanikla řada pruhledů a vyhlídek. Některé části parku se staly nepřístupnými.

Muzejní park po zániku muzea (v r. 1949) také pustl a jeho spodní část dočasně obsadila kolonie zahrádek a chlívků (odstraněny koncem 90. let). Budova muzea byla přebudována na Dětský domov.

## **SNAHA O OBNOVU STIFTEROVA PARKU PO ROCE 1990**

Neutěšený stav Stifterova parku nebyl lhostejný některým obyvatelům Horní Plané. Již od 90. let 20. stol se postupně rodila myšlenka o probuzení veřejného zájmu o park a o možnostech jeho obnovy. Město Horní Planá realizovalo několik péstebních zásahů na ohrožených stromech, v roce 2000 pak byla zpracována dokumentace na úrovni studie jako vysokoškolská studentská práce. Nejen celková zanedbanost Stifterova parku, ale i určitá potřeba navázat na tradici, kterou otevřením parku založili bývalí obyvatelé Horní Plané, pak daly podnět ke vzniku *Spolku pro obnovu a rozvoj Stifterova parku na Dobré Vodě*. První oficiální schůzka zakladatelů spolku, která se konala v říjnu 2001, byla symbolicky završena v restauraci v domě čp.27, odkud v roce 1880 myšlenka o založení parku vzešla. Ještě na podzim se konala ustavující schůze a před koncem roku 2001 byl spolek zaregistrován na příslušných úřadech. V počáteční činnosti byly podkladem pro práci *Studie obnovy Stifterova parku*, konzultace s odborníky a pamětníky. Veškeré zásahy v parku koná spolek se spoluprací a souhlasem Města Horní Planá. V současné době má 29 členů, kteří se na činnosti spolku podílejí jak vlastní prací na pracovních počínech, tak vyhledáváním zdrojů finančních prostředků.

*Spolek pro obnovu a rozvoj Stifterova parku na Dobré Vodě* organizuje v parku od jara 2002 „pracovní počiny“. Nejprve byly práce zaměřeny především na úklid celého areálu, odstraňování nežádoucích plevelných podrostů a spíše „archeologické práce“ na vykopávání zaniklých cest. V roce 2002 se *Spolku pro obnovu a rozvoj Stifterova parku na Dobré Vodě* podařilo získat finanční příspěvek od *Nadace Občanského fóra z grantového programu Opomíjené památky* na restaurování křížku. V roce 2003 a 2004 obdržel spolek finanční příspěvky z rozpočtu Krajského úřadu Jihočeského kraje v rámci projektu *Stifter 2005*. Díky těmto příspěvkům se podařilo v parku uskutečnit zásadní zásahy zdravotních, péstebních a kompozičních opatření, částečně byly obnoveny některé úseky vycházkových cest a na základě odborných výzkumů a analýz byl zpracován odborný projekt *Obnova parku Adalberta Stiftera na Dobré Vodě v Horní Plané*. Východiska obnovy Stifterova parku dle projektu *Obnova parku Adalberta Stiftera na Dobré Vodě*:

- Park má svou historickou hodnotu a je dokladem myšlení a citu dřívějších generací obyvatel Horní Plané. Park měl a měl by si zachovat lokální význam – pro denní rekreaci obyvatel Horní Plané a regionální a nadregionální význam – poutní místo, sbírkový a naučný charakter a památné místo upomínající Adalberta Stiftera.
- Vznik, obnova a péče o park je kontinuální proces, který však do jisté míry vzniká až pro následující lidské generace.
- Současný stav byl dán celkovou zanedbaností parku (přerušená kontinuita péče) i způsobem založení (hustý spon výsadeb v parku i v alejích).
- Vhodnými péstebními opatřeními na dřevinách lze zlepšit jejich zdravotní stav a oddálit tak stadium rozpadu.
- Základním péstebním cílem je větší rozvolněnost porostu.
- Je dobré podporovat výhledové propojení s krajinou v místech, kde se tato možnost nabízí, případně v místech kde průhledy dříve existovaly.
- Je nutná obnova cestní sítě.
- Je nutné udržovat stávající volné plochy a nenechat je pohltnout nálety dřevin.
- Kamenné zídky a mohyly by měly být udržovány v nepřilíš zarostlém stavu.
- Je nutné zkultivovat a zatraktivnit vstupní prostory a odpočivná místa.

V parku nalezneme kromě běžného sortimentu dřevin i řadu dřevin zajímavých a hodnotných. Zejména v části bývalého Muzejního parku ještě dnes nalezneme část zajímavého sbírkového sortimentu v rámci Šumavského muzea. V parku je celkem 772 jedinců (z toho 283 alejových stromů v 7 alejích lemujících hlavní cesty).

Průběh obnovy parku je časově závislý na finančních prostředcích a bude probíhat v několika postupných dílčích etapách. V následujících letech se jedná zejména o tyto práce:

#### **Rok 2004**

- provést pěstební opatření ve všech alejích a nejnnutnější opatření i na ostatních dřevinách
- likvidace nechtěných zmlazujících podrostů
- obnova cest
- vybavení parku vhodným mobiliářem
- dosadby stromů a keřů, popínavek a alejových stromů
- dle aktuálních reakcí jednotlivých dřevin dodatečné probírky
- obnova bylinného podrostu

#### **Rok 2005 – 2006**

- dokončení případných dodatečných probírek
- dokončení pěstebních opatření na dřevinách
- péče o nové výsadby
- dokončení výsadeb
- obnova hřbitovní zdi u dobrovodské kaple
- dokončení obnovy cestní sítě
- obnovení průhledu z „paraplíček“ u kaple.

Ačkoliv je Stifterův park hojně navštěvován jako příjemné vycházkové místo, bylo by vhodné vnést do parku i využití, která se zde sama nabízejí. Fotbalové hřiště by mohlo být intenzivněji využíváno (sport, hudební, divadelní festival – možno využít i letního kina), betonový parket doplněný mobiliářem by opět mohl sloužit k letním tanečním večerům, divadlu. K procesím nebo i zajímavým koncertům se nabízí dobrovodská kaple. Pro děti by v parku mělo být vybudováno dětské hřiště.

Stifterův park by měl opět poskytovat obyvatelům Horní Plané i jejím návštěvníkům možnost rekreace a klidných vycházek, měl by být zajímavým místem doplňující Rodný domek A. Stiftera (místa spojená s jeho literárním dílem a vyhlídky) i místo zábavy (malé kulturní akce, literární čtení, atp.).

Za tři roky existence *Spolku pro obnovu Stifterova parku na Dobré Vodě* je proměna parku viditelná. V parku bylo dosud odpracováno cca 1500 hodin dobrovolné práce a díky finančním příspěvkům se podařilo realizovat i některé odborné zásahy.

Vlastním pracovním zápolením členů a přátel spolku nejsou však všechny práce zvládnutelné. Vzhledem k finanční náročnosti některých nutných a odborných či speciálních prací je nutné pro realizaci zajistit další finanční podporu. Členové spolku zahájili na sklonku léta 2004 sbírku na novou výsadbu a pořízení parkového mobiliáře. V současné době chybí peníze také na obnovování vycházkových cest, pokračování v ozdravných zásazích na dřevinách. Nesmírně finančně náročná bude i obnova staré hřbitovní zdi okolo dobrovodské kaple.

Spolek uvítá každou nabídnutou pomoc ve formě finančních příspěvků, nabídnuté práce i rady, ale i poskytnutí informací, dokumentů a fotografií k historii a zajímavostem Stifterova parku a celého poutního místa Dobrá Voda v Horní Plané.

Spolek sídlí na adrese Rodného domku A. Stiftera, zde je možné získat také podrobnější informace. Zájemcům bude na požádání k nahlédnutí zapůjčen i odborný projekt *Obnova parku Adalberta Stiftera na Dobré Vodě*.

#### ***Kontakt:***

***Spolek pro obnovu a rozvoj Stifterova parku na Dobré Vodě***

**Palackého ul. čp. 21, 382 26 Horní Planá**

**Tel. č. 00420 380 738 473**